

Sağlık Alanındaki Üniversite Öğrencilerinin Uyuz Hastalığı Geçirmiş Olma Durumları ve Risk Faktörlerinin Belirlenmesi

Fatma CEVAHİR^{1,2}, Canan BİRİMOĞLU OKUYAN³, Aslan YÜREKLİ⁴,
Mustafa ALTINDİŞ⁵

Öz

Amaç: Bu çalışmanın amacı, sağlık alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin uyuz hastalığı geçirmiş olma durumlarını belirlemek ve bu duruma etki edebilecek olası risk faktörlerini incelemektir.

Gereç ve Yöntemler: Bu tanımlayıcı çalışma, üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi (Hemşirelik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Sağlık Yönetimi) ile Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (İlk ve Acil Yardım, Fizyoterapi, Sağlık Kurumları Yönetimi, Sağlık Turizmi Yönetimi, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri) öğrencileri (n=517) ile çevrimiçi anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler, katılımcıların demografik özellikleri, hijyen uygulamaları ve enfeksiyon geçmişlerine ilişkin sorular aracılığıyla toplanmıştır. Normal dağılıma uyan verilerin analizi IBM SPSS 26.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Anlamlılık düzeyi $\alpha=0,05$ olarak alınmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin ortalama yaşı $20,77 \pm 2,46$ yıl olup, %81,60'ı kadındır. Öğrencilerin %45,00'ı birinci sınıf öğrencisi, %65,70'i devlet yurtlarında ikamet etmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%91,70), daha önce uyuz hastalığı hakkında eğitim almadığını, %72,90'ı ise hijyen eğitimi almadığını belirtmiştir. Bununla birlikte, %59,70'i uyuz hastalığı konusunda eğitim veya seminer almak istediğini ifade etmiştir. Çalışma grubundaki uyuz prevalansı %7,20 olarak belirlenmiş, ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin %6,60'sı yalnızca bir kez bu hastalığı geçirdiğini bildirmiştir. Uyuz geçiren öğrencilerin %5,80'inin hastalığı taşıyan biriyle doğrudan temas ettiği belirlenmiştir. Bu bireylerin tahriş yaşadığı ve korunmasız temas maruziyetine sahip olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %25,60'ı, el hijyenine uyumun az olmasının sebebini lavabo veya monte edilmiş antiseptik solüsyonlara ulaşımın zor veya yetersiz olmasından kaynaklandığını vurgulamıştır.

Sonuç: Bulgularımıza göre, öğrencilerin önemli bir kısmı hijyen ve uyuz hastalığı konularında kendilerini yetersiz hissetmekte ve bu konuda eğitim alma isteği duymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Uyuz; üniversite öğrencileri; parazit; hijyen; enfeksiyon.

Determination of Scabies Experience and Risk Factors among University Students in the Field of Health

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to determine the experience of scabies among university students studying in the field of health and to examine the possible risk factors that may influence this condition.

Material and Methods: This descriptive study was conducted using an online survey method with students from the Faculty of Health Sciences (Nursing, Physiotherapy and Rehabilitation, Health Management) and the Vocational School of Health Services (First and Emergency Aid, Physiotherapy, Health Institutions Management, Health Tourism Management, Medical Laboratory Techniques) at the university (n=517). Data were collected through questions regarding the participants' demographic characteristics, hygiene practices, and history of infection. The analysis of data conforming to a normal distribution was performed using the IBM SPSS 26.0 software. The significance level is taken as $\alpha = 0.05$.

Results: The average age of the students who participated in the study was 20.77 ± 2.46 years, with 81.60% being female. Among the students, 45.00% were first-year students, and 65.70% resided in state dormitories. The majority of participants (91.70%) stated that they had not received prior education on scabies, and more than half (72.90%) reported that they had not received hygiene education. However, 59.70% of the students expressed a desire to attend training or seminars on scabies.

1 Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Sakarya, Türkiye

2 Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Klinik Bakterioloji ve Enfeksiyon Hastalıkları AD, Hastane Enfeksiyonlarını Önleme Doktora Programı, Kayseri, Türkiye

3 Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Hemşireliği, Sakarya, Türkiye

4 Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Ankara Gülhane Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Deri ve Zührevi Hastalıkları AD, Ankara, Türkiye

5 Sakarya Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD, Tıbbi Viroloji BD, Sakarya, Türkiye

Sorumlu Yazar / Corresponding Author Fatma CEVAHİR, e-mail: fatmacevahir@subu.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 01.12.2024, Kabul Tarihi / Accepted: 17.04.2025

The prevalence of scabies in the cohort was 7.20%, and 6.60% of the students reported having contracted the disease only once. It was determined that 5.80% of the students with scabies had direct contact with an infected individual. These individuals experienced irritation and were exposed to unprotected contact. The primary reason for low compliance with hand hygiene, as emphasized by 25.60% of the students, was the difficulty or inadequacy of access to sinks or mounted antiseptic solutions.

Conclusion: Our findings indicate that a substantial number of students feel inadequate in terms of their hygiene and scabies knowledge and express a strong desire to receive training on this topic.

Keywords: Scabies; university students; parasite; hygiene; infection.

GİRİŞ

Sarcoptes scabiei akarının neden olduğu bulaşıcı bir cilt hastalığı olan uyuz, toplumda, özellikle üniversite gibi kurumsal ortamlarda önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam ediyor. Üniversite öğrencileri arasında uyuz yaygınlığı, sosyal bağlantı ve yaşam koşulları gibi çeşitli faktörlerden etkilenen çok yönlü bir sorundur. Ancak üniversite öğrencileriyle ilgili veriler sınırlı olduğundan, bu grupta uyuz hastalığının yaygınlığı ile risk faktörlerinin belirlenmesi etkili koruyucu sağlık stratejilerinin geliştirilmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Uyuzun görülme sıklığı gelişmiş ülkelerde son yıllarda azalmış olsa da eğitim kurumları da dahil olmak üzere birçok ortam/kurumda salgınlar meydana gelerek dünya çapında yaygın bir cilt rahatsızlığı olmaya devam etmektedir (1).

Uyuz, gelişmekte olan ülkelerde genç yetişkinler arasında önemli yaygınlığa sahip, küresel olarak yaygın paraziter bir cilt hastalığıdır (2). İspanya'da salgınların eğitim ortamlarında yaygın olması, üniversitelerin bu enfeksiyonların olası kaynağı olabileceğini düşündürmektedir (3). Almanya'da, özellikle 15-24 yaş arası ergenler ve genç yetişkinler arasında, 2009'dan 2018'e kadar uyuz teşhislerinde önemli bir artış gözlemlenmiştir. Bu yükseliş uyuzun hızlı yayıldığını göstermektedir (2). Üniversite öğrencileri arasında uyuzun yaygınlığına ilişkin veriler sınırlı olmakla birlikte, üniversite popülasyonlarında yapılan diğer cilt hastalıkları araştırmaları, bu hastalıkların öğrencilerin yaşam kalitesi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir (4). Uyuz, özellikle tropikal ve subtropikal bölgelerde yaygın olup, üniversite yurtları gibi yakın temasın yoğun olduğu büyük toplulukları sıklıkla etkilemektedir (5). Ayrıca cilt nemi, pH ve sıcaklık cilt akarlarının yoğunluğunu etkileyebilir (6) ancak bu faktörler Erzincan Üniversitesi'nde yürütülen bir çalışmada akar yaygınlığını istatistiksel olarak etkilemede anlamlı bulunmamıştır (6). Üniversite öğrencileri gibi genç nüfusun hareketliliğinin ve sosyal etkileşimlerinin yüksek olması önleme çalışmalarını zorlaştırdığından hedefli kontrol önlemlerinin uygulanması önemlidir (2). Ayrıca etkili önleme ve kontrol stratejileri bu faktörleri ele almalı, kişisel hijyeni vurgulamalı ve yaşam alanlarındaki aşırı kalabalığı azaltmalıdır. Üniversite öğrencileri arasında uyuz hastalığının yaygınlığına ilişkin resmi kayıtlar daha az olsa da gençler ve kurumsal ortamlarda gözlenen

eğilimler önemli bir risk olduğunu göstermektedir. Bu popülasyonda uyuz hastalığı probleminin çözülmesi, gelişmiş tanı yöntemlerinin kullanımı, etkili tedavi prosedürlerinin uygulanması, çeşitli eğitim ve etkinliklerle farkındalığın artırılması ve sıkı enfeksiyon kontrol ve önleme programlarının uygulanması ile mümkündür.

Bu çalışmada sağlık alanındaki üniversite öğrencileri arasında uyuz hastalığının yaygınlığı ve risk faktörlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırmanın Türü

Bu araştırma, tanımlayıcı türde yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Tanımlayıcı türde yapılan bu çalışmanın evrenini bir üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi (Hemşirelik, Sağlık Yönetimi ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon bölümü) ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (İlk ve Acil Yardım, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri, Fizyoterapi, Sağlık Kurumları İşletmeciliği ve Sağlık Turizmi İşletmeciliği programı) öğrencileri oluşturmuştur. Çalışmada tüm evrene ulaşmayı amaçladığımızdan dolayı herhangi bir örneklem tipi kullanılmamıştır ve araştırma, çalışmaya katılmayı kabul eden ve araştırma kriterlerine uyan 516 öğrenciyle sonlandırılmıştır (n=516).

Araştırmaya dahil edilme kriterleri

-İlgili üniversitede Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokuluna kayıtlı öğrenci olmak
-Türkçe bilmek ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmak,

Veri Toplama Araçları

Veriler, öğrencilerin kişisel özellikleri ve uyuz hastalığı ve bulaşma yolları hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmeyi amaçlayan soruları içeren online bir anket formu (6,9,10,12) kullanılarak toplanmıştır.

Verileri Toplama Araçlarının Uygulanması

Veriler 2023-2024 eğitim-öğretim bahar dönemi süreci içerisinde veriler öz bildirim yoluyla toplanmış olup veriler online bir form aracılığıyla sınıf grubuyla paylaşılmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yapılabilmesi için üniversiteden girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik kurul izni (E-71522473-050.04-330213-10/2024 sayılı) ve araştırmanın yapıldığı üniversiteden kurum izni, öğrencilerin araştırmaya katılımı için bilgilendirilmiş gönüllü onamları alınmıştır.

İstatistiksel Analiz

Araştırma verileri, IBM SPSS 26.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler n (%) olarak verilmiş; değişkenlerin normal dağılıma uyup uymadığı Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Normal dağılım gösteren değişkenler ortalama $\pm$ standart sapma ile, kategorik değişkenler ise Ki-kare (χ^2) testi kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel anlamlılık değeri $p \leq 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin 421 (%81,60)'i kadın, 95 (%18,40)'i erkekti ve yaş ortalaması $20,77 \pm 2,46$ idi. Sosyodemografik ve tanıttıcı özelliklerinin dağılımı Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin sosyodemografik ve tanıtıcı özelliklerinin dağılımı

	Ortalama±SS	
Yaş (Ortalama±SS)	20,77±2,46	
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	421	81,6
Erkek	95	18,4
Bölüm / Program		
Hemşirelik	130	25,2
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	131	25,4
Sağlık Yönetimi	76	14,7
İlk ve Acil Yardım	45	8,7
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	31	6,0
Tıbbi Laboratuvar Teknikleri	48	9,3
Sağlık Turizmi İşletmeciliği	35	6,8
Fizyoterapi	20	3,9
Bireyin Yaşadığı Yer		
Ailesiyle	118	22,9
Devlet Yurdu	339	65,7
Öğrenci Evi	40	7,8
Özel Yurt	19	3,7
Ailede veya Yurtta Yaşanılan Kişi Sayısı		
1-4 Kişi	172	33,3
5-8 Kişi	326	63,2
9 ve Üzeri Kişi	18	3,5
Toplam	516	100

Çalışmanın sonuçlarına göre çalışmaya katılan öğrencilerin %91,70'inin uyuz hastalığı konusunda daha önce eğitim almadığı, %42,60'ının ise uyuz hastalığının kişisel eşyalarla temas yoluyla bulaştığına inandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin yarısından fazlası (%59,70) uyuz hastalığı konusunda eğitim veya seminer almak istediğini belirtirken, %54,30'ü uyuz hastalığı hakkındaki bilgilerini 2 ile 3 arasında derecelendirmiş, %72,90'ı ise hijyen konusunda eğitim veya seminer almamıştır. Öğrencilerin yarısından fazlasının (%61,8) haftada 3-4 kez banyo yaptığı, %87,4'ünün kendini kirli hissettiğinde ellerini yıkadığı, çoğunluğunun (%85,70) kişisel eşyalarını paylaşmadığı, kişisel eşyalarını paylaşanların (%14,30) ise çoğunlukla kıyafet paylaştığı (%35,10) belirlenmiştir (Tablo 2).

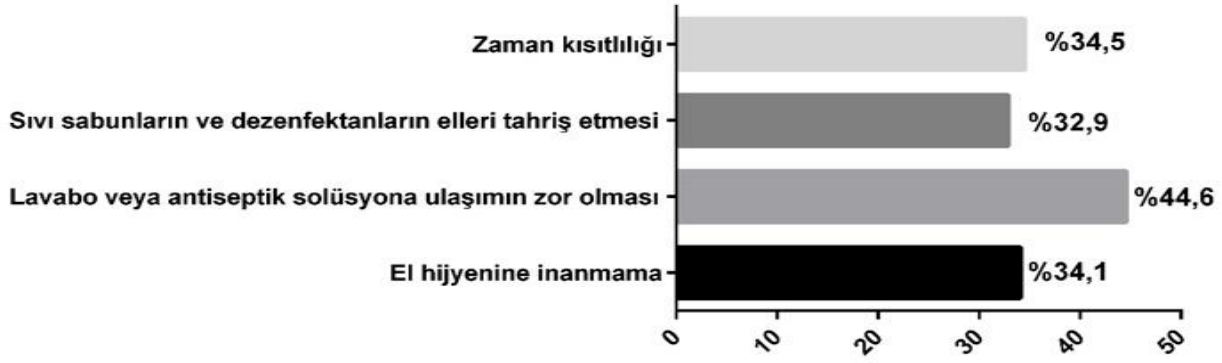
Araştırmada öğrencilerin %93,40'ının daha önce hiç uyuz hastalığı geçirmediği, uyuz hastalığı geçirenlerin %7,20'sinin bir kez uyuz geçirdiği, %28,80'inin tedavi gördüğü, %21,30'unun daha önceki dönemde uyuz hastası bir hastayla temas etmediği, %20'sinin daha önceki dönemde çevresinde kaşınan bir arkadaş/aile üyesi olmadığı, %21,50'sinin daha önceki dönemde kaşınan bir kişiyle eldivensiz temas etmediği ve şu anda kaşıntısının olmadığı (%96,90) belirlenmiştir (Tablo 3). Çalışmaya katılan öğrencilerin %44,90'ı el hijyenine uyumun düşük olmasının lavabo veya monte edilmiş antiseptik solüsyonlara ulaşımın zor veya yetersiz olması nedeniyle olduğunu ifade etti (Şekil 1).

Tablo 2. Öğrencilerin hijyen ve Skabiyes (uyuz hastalığı) konusunda eğitimsel ve kişisel hijyen uygulamalarının dağılımı

	n	%
Daha Önce Skabiyes ile İlgili Eğitim Alma Durumu		
Evet	43	8,3
Hayır	473	91,7
Öğrencilerin Skabiyesin Bulaş Yolu Düşünceleri		
Kan Yoluyla Bulaşır	13	2,5
Kısa Süreli Temasla Bulaşır	118	22,9
Solunum Yoluyla Bulaşır	8	1,6
Temas Edilen Eşyalarla Bulaşır	220	42,6
Uzun Süreli Temasla Bulaşır	157	30,4
Skabiyes ile İlgili Eğitim/Seminer Almayı İsteme Durumu		
Evet	308	59,7
Hayır	208	40,3
Skabiyes ile İlgili Bilgi Düzeyi Puanlaması		
0-1	164	31,8
2-3	280	54,3
4-5	72	14,0
Hijyen ile İlgili Eğitim (Ders/Sertifika) Alma Durumu		
Aldım	140	27,1
Almadım	376	72,9
Haftada Yapılan Banyo Sayısı		
1-2	77	14,9
3-4	319	61,8
5 ve Üzeri	120	23,3
El Hijyeni Sağlanan Durumlar**		
Yemek Öncesi	346	67,1
Yemek Sonrası	367	71,1
Tuvalet Öncesi	175	33,9
Tuvalet Sonrası	239	46,3
Kendimi Her Kirli Hissettiğimde	451	87,4
Dışarıdan Gelir Gelmez	354	68,6
Diğer	87	16,9
Kişisel Eşyalarını Ortak Kullanma Durumu		
Evet	74	14,3
Hayır	442	85,7
Kullanılan Ortak Eşyalar*		
Tarak / Toka	8	10,8
Havlu	6	8,1
Makyaj Malzemesi	16	21,6
Kıyafet	26	35,1
Mutfak Eşyası (Bardak, Tabak vb.)	5	6,8
Elektronik Eşyalar (Bilgisayar, Kulaklık, Saç Kurutma Makinası vb.)	4	5,4
Diğer	9	12,9
Toplam	516	100

*Bu soruyu cevaplayanlar üzerinden analiz yapılmıştır.

** Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Şekil 1. Öğrencilere göre el hijyeni uyumunun az olmasının nedenleri

Tablo 3. Öğrencilerin Skabiyes (uyuz hastalığı) geçirme durumlarının dağılımı

	n	%
Daha Önce Skabiyes Geçirme Durumu*		
Geçirdim	34	6,6
Geçirmedim	482	93,4
Skabiyes Geçirme Sayısı*		
1	37	7,2
2	6	1,2
3 ve Üzeri	5	1,0
Geçirilen Skabiyeslerde Tedavi Alma Durumu*		
Evet	32	28,8
Hayır	79	71,2
Geçirilen Dönemde Skabiyesli Hasta ile Temas Durumu *		
Evet	30	5,8
Hayır	110	21,3
Geçirilen Dönemde Etrafında Kaşınan Bir Arkadaş/Aile Üyesi Olma Durumu*		
Evet	38	7,4
Hayır	103	20,0
Geçirilen Dönemde Kaşıntılı Biri ile Eldivensiz Temas*		
Evet	30	5,8
Hayır	111	21,5
Mevcut Kaşıntı Durumu*		
Evet	16	3,1
Hayır	500	96,9
Toplam	516	100

*Bu soruya cevap verenler üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

Tablo 4'te, özel yurttaki kalan, uyuz ile ilgili eğitim alan, uyuz hakkındaki bilgi düzeyini 4-5 olarak puanlayan ve kişisel eşyalarını ortak kullanan öğrencilerin uyuz geçirme oranlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (sırasıyla; $p=0,006$; $p=0,004$; $p=0,001$; $p=0,040$). Ailede veya yurttaki yaşayan kişi sayısı ile haftada yapılan banyo sayısı arasında uyuz hastalığı geçirme ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (sırasıyla; $p=0,147$; $p=0,999$) (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Skabiyes (uyuz hastalığı) geçirme durumlarının belirli özelliklere göre dağılımı

	Daha Önce Skabiyes Geçirme Durumu						
	Geçirmiş		Geçirmemiş		Toplam	İstatistiksel Analiz	
	n	%	n	%	n	%	
Bireyin Yaşadığı Yer							
Ailesiyle	7	5,9	111	94,1	118	100	$X^2=12,521$ $P=0,006$
Devlet Yurdu	20	5,9	319	94,1	339	100	
Öğrenci Evi	2	5,0	38	95,0	40	100	
Özel Yurt	5	26,3	14	73,7	19	100	
Ailede veya Yurttaki Yaşanılan Kişi Sayısı							
1-4 Kişi	13	7,6	159	92,4	172	100	$X^2=3,836$ $P=0,147$
5-8 Kişi	18	5,5	308	94,5	326	100	
9 ve Üzeri Kişi	3	16,7	15	83,3	18	100	
Daha Önce Skabiyes ile İlgili Eğitim Alma Durumu							
Evet	8	18,6	35	81,4	43	100	$X^2=11,003$ $P=0,004$
Hayır	26	5,5	447	94,5	473	100	
Skabiyes ile İlgili Bilgi Düzeyi Puanlaması							
0-1	4	2,4	160	97,6	164	100	$X^2=46,654$ $P=0,001$
2-3	12	4,3	268	95,7	280	100	
4-5	18	25,0	54	75,0	72	100	
Haftada Yapılan Banyo Sayısı							
1-2	5	6,5	72	93,5	77	100	$X^2=,002$ $P=0,999$
3-4	21	6,6	298	93,4	319	100	
5 ve üzeri	8	6,7	112	93,3	120	100	
Kişisel Eşyalarını Ortak Kullanma Durumu							
Evet	9	12,2	65	87,8	74	100	$X^2=4,359$ $P=0,040$
Hayır	25	5,7	417	94,4	442	100	

TARTIŞMA

Üniversite öğrencileri arasında uyuzun görülme sıklığı, sosyal etkileşimler ve yaşam koşulları da dahil olmak üzere çeşitli değişkenlerden etkilenen çok yönlü bir halk sağlığı sorunudur. Bunun yanı sıra uyuz hastalığı sıklıkla yoksul ülkelerle ilişkilendirilirken, gelişmiş ülkelerdeki eğitim kurumlarında görülen salgınlar, akademik ortamlardaki önemini de vurgulamaktadır. Ayrıca araştırmalarımız sonucunda bu konuda yapılan bilimsel çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu kanaatine varılmıştır. Bu nedenle bu çalışmada, sağlık alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinde uyuz hastalığının yaygınlığı ve risk faktörlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, öğrencilerin uyuz hastalığı konusundaki bilgi düzeylerini ve eğitim gereksinimlerini değerlendirmek de çalışmamızın önemli bir bileşeni olmuştur.

Çalışmamızda, öğrencilerin %91,70'inin uyuz hastalığı konusunda eğitim almadığı, %59,70'inin ise eğitim veya seminer almak istediği belirlenmiştir. Ayrıca, %54,3'ünün uyuz hakkındaki bilgilerini 2-3 arasında derecelendirmiştir (Tablo 2). Benzer şekilde, Çin'de yapılan bir çalışmada, 132 hemşirelik öğrencisinin %82,60'ının uyuz hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı tespit edilmiştir (7). Yılmaz ve Alan (2024) tarafından yürütülen bir diğer çalışma da, öğrencilerin bilgi kaynağı olarak öncelikle internete güvendiğini ve akademik literatürle sınırlı etkileşimde bulunduğunu, bunun da uyuz konusunda daha fazla resmi eğitime ihtiyaç duyulduğunu ortaya koyduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, hemşirelik ve yaşlı bakımı öğrencilerinin uyuz lezyonlarını tanıma konusunda düşük farkındalık seviyelerine sahip olduğu belirlenmiştir (8). Bu bulgular, sağlık alanında eğitim gören öğrenciler için uyuz hastalığına yönelik farkındalığı artıracak eğitim programlarının geliştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 4'te özel yurttan kalan öğrencilerin diğer ortamlarda kalan öğrencilere göre daha fazla uyuz geçirdiğini göstermiştir. Özel yurtlar gibi ortak yaşam ortamlarındaki uyuz salgınları, hijyen uygulamaları, çevre koşulları ve tanınmayan vakaların varlığı gibi çeşitli faktörlerden etkilenebilmektedir. Ayrıca yetersiz kişisel hijyen, uyuzun görülme sıklığını artırabilir. Yapılan araştırmalar, uyuz vakalarının yurttaki yetersiz hijyen koşullarının olduğu ortamlarda daha yaygın olduğunu göstermektedir. Literatürde yapılan bir araştırma, kişisel temizliğin yetersiz olmasının uyuz riskini artırdığını bildirmektedir (9). Endonezya'nın Pekanbaru şehrinde yapılan bir araştırma, kıyafet ve havluların temizliği ile ortam sanitasyonunun uyuz salgınlarıyla bağlantılı olduğunu göstermiştir (10). Hijyen ve doğrudan temas sıklıkla birincil odak noktası olsa da çarşaf benzeri paylaşılan eşyaların dolaylı bulaşmada salgınlara neden olabileceği ve bu yüzden uyuz hastalığının bulaşmasının önlenmesi için özellikle yurttaki sıkı hijyen protokollerinin uygulanması gerekmektedir (11). Ayrıca, yurttaki verilen hizmetlerinin kalitesinin yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından denetiminin sağlanması, okullarda üniversite öncesi ve sonrası hijyen, temizlik ve enfeksiyon kontrolüne yönelik önlemleri içeren dersler verilmesi gerektiği düşünülmektedir (12,13).

Araştırmamızda uyuz ile ilgili bilgi düzeyini 4-5 olarak puanlayan öğrencilerin uyuz geçirdiği belirlenmiştir. Uyuz hakkında kendi kendine değerlendirilen bilgi düzeyleri ile

hastalığın gerçek insidansı arasındaki ilişki karmaşık olup kişisel hijyen, çevresel koşullar ve sosyal etkileşimler gibi çeşitli faktörlerden etkilenebilir. Uyuz hakkındaki bilgilerini yüksek (4) olarak puanlayan ve yine de hastalığa yakalanan öğrenciler, bilgi ile etkili önleyici uygulamalar arasında bir boşluğu yansıtır olabilir. Bu durum, yalnızca farkındalık ve bilincin değil, aynı zamanda önleyici tedbirlerin uygulanmasının da önemini vurgulamaktadır. Ayrıca uyuz hastalığı hakkındaki bilgi düzeyi çok önemli olsa da uyuz salgınlarının önlenmesi için etkili hijyen ve enfeksiyon kontrol önlemleri birlikte kullanılmalıdır. Bu konuda bilgi düzeyi yüksek bireyler arasında uyuzun yaygınlığının devam etmesi, bilginin gerçek anlamda uygulanması ve sosyal davranışların değiştirilmesinin etkili hastalık önleme ve kontrol yönetimi için hayati önem taşıdığını göstermektedir. Diğer taraftan bu öğrencilerin uyuz hastalığını deneyimleyerek ve konu hakkında ek araştırmalar yaparak öğrencilere bilgi düzeylerinin yüksek olduğunu düşündürebilir.

Araştırmamıza göre kişisel eşyalarını ortak kullanan öğrencilerin uyuz hastalığı geçirdiği belirlenmiştir. Öğrenciler arasında kişisel eşyaların paylaşılması, *Sarcoptes scabiei* akarının neden olduğu bulaşıcı paraziter bir cilt hastalığı olan uyuz riskini artırabilir ve bu risk, kişisel hijyenin tehlikeye atıldığı ve yakın temasın yaygın olduğu ortamlarda özellikle belirgindir (14). Kişisel eşyaların paylaşılması sonucunda uyuz hastalığının yayılması kolaylaşmaktadır. Bu nedenle kişisel hijyen ve sanitasyonun iyileştirilmesi, paylaşımın yaygın olduğu ortamlarda bile uyuz riskini önemli ölçüde azaltabilir.

SONUÇ

Sonuç olarak, araştırmamızda özel yurttan kalan, uyuz ile ilgili eğitim aldığını belirten, uyuz ile ilgili bilgi düzeyini 4-5 olarak puanlayan ve kişisel eşyalarını ortak kullanan öğrencilerin uyuz hastalığı geçirdiği belirlenmiştir. Uyuz hastalığı genellikle gelir düzeyi düşük olan nüfusları etkileyen bir hastalık olarak kabul edilirken, gelişmiş ülkelerdeki salgınlar, özellikle eğitim kurumları içinde, önemli halk sağlığı sorunlarına neden olduğu görülmektedir. Üniversitelerde uyuz hastalığı ile mücadelenin, hızlı tanı ve tedavi yöntemlerinin kullanılması, özellikle yurttaki sıkı enfeksiyon kontrol önlemleri ve hijyen protokolleri hazırlanıp sistemli bir şekilde uygulanması, yaşam alanlarının düzenli olarak temizlik/dezenfeksiyonunun sağlanması, toplumun her kesiminin bilgi düzeyi ve farkındalığının artırılması için kurumlararası multidisipliner bir yaklaşımla düzenlenecek kapsamlı halk sağlığı eğitimleriyle mümkün olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bireylerin üniversite öncesindeki öğretim programlarına enfeksiyon hastalıklarının önemi, temizlik ve hijyen konularında kapsamlı bir şekilde teorik ve uygulamalı dersler eklenmelidir. Üniversite öğrencilerinde ise mesleki uzmanlık alanına bakılmaksızın yine hijyene yönelik eğitimler verilmesi önemli bir yaklaşım olacaktır. Sağlık alanlarında eğitim alan öğrencilerin daha da spesifik olarak, hijyen, temizlik, el hijyeni, dezenfeksiyon, sterilizasyon, sanitasyon ve enfeksiyon kontrolü konularında uygulamalı olarak dersler verilmesi önemlidir. Sağlık profesyonelleri ve teknikeri adaylarının hijyen farkındalığının artırılması, sağlık hizmetlerinin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Yazarların Katkıları: Fikir/Kavram: F.C., CBO.; Tasarım: F.C., CBO.; Veri Toplama ve/veya İşleme: F.C., CBO.; Analiz ve/veya Yorum: F.C., CBO., A.Y., M.A.; Literatür Taraması: F.C., CBO., A.Y., M.A.; Makale Yazımı: F.C., CBO., A.Y., M.A.; Eleştirel İnceleme: F.C., CBO., A.Y., M.A.

14. Nanda FD, Murti B, Dharmawan R. Path analysis on factors associated with the risk of scabies among students at Darussalam Islamic Boarding School, Blokagung, Banyuwangi, Indonesia. *J Epidemiol Public Health*. 2016; 1(1): 18-26.

KAYNAKLAR

1. Hay RJ, Steer AC, Chosidow O, Currie BJ. Scabies: a suitable case for a global control initiative. *Curr Opin Infect Dis*. 2013; 26(2): 107-9.
2. Reichert F, Schulz M, Mertens E, Lachmann R, Aebischer A. Reemergence of scabies driven by adolescents and young adults, Germany, 2009-2018. *Emerg Infect Dis*. 2021; 27(6): 1693-6.
3. Redondo-Bravo L, Fernandez-Martinez B, Gomez-Barroso D, Gherasim A, Garcia-Gomez M, Benito A, et al. Scabies in Spain? A comprehensive epidemiological picture. *PLoS One*. 2021; 16(11): e0258780.
4. Shen M, Xiao Y, Su J, Zhao S, Li J, Tao J, et al. Prevalence and patient-reported outcomes of noncommunicable skin diseases among college students in China. *JAAD Int*. 2020; 1(1): 23-30.
5. Abinew Y. Knowledge, attitude, and prevention practice towards scabies among Haramaya University health and medical science students, Harar, Ethiopia 2022. *J Health Stat Rep*. 2024; 1: 1-6.
6. Zeytun E, Tilki E, Doğan S, Mumcuoğlu KY. The effect of skin moisture, pH, and temperature on the density of *Demodex folliculorum* and *Demodex brevis* (Acari: Demodicidae) in students and staff of the Erzincan University, Turkey. *Int J Dermatol*. 2017; 56(7): 762-6.
7. Liu N, Bai Y, Li XH, Zhang Y. Scabies knowledge among undergraduate nursing students in China: A questionnaire survey. *Clin Cosmet Investig Dermatol*. 2022; 15: 133-8.
8. Yılmaz S, Alan N. Investigation of scabies awareness of nursing and elderly care students. *Sürekli Tıp Eğitimi Derg*. 2024; 33(3): 180-8.
9. Sianturi I, Sungkar S. The relationship between hygienic practices and scabies infestation in a Boarding School in East Jakarta. *eJKI*. 2014; 2(2): 58728.
10. Carolyne T RN, Lubis NL, Nurmaini N. (2021). Relationship between knowledge, clothing cleanliness, towel cleanliness and environmental sanitation with scabies incidents at the Pekanbaru City Child Special Development Institute (LPKA) in 2019. *BIRCI-Journal*. 2021; 4: 122-30.
11. Jungbauer FH, Veenstra-Kyuchukova YK, Koeze J, KruijtSpanjer MR, Kardaun SH. Management of nosocomial scabies, an outbreak of occupational disease. *Am J Ind Med*. 2015; 58(5): 577-82.
12. Aslan R. Evaluation of hygiene and cleaning habits of health technician candidates. *J Adv Res Health Sci*. 2021; 4(2): 31-42.
13. Müftüoğlu M, Müftüoğlu Gİ. Yükseköğrenim kız öğrenci yurtlarının hizmet kalitesinin ölçümü ve algılanan hizmet kalitesi: uşak ili örneği. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2019; 2(1): 96-105.